

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΡΟΕΔΡΙΑΣ ΤΗΣ ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗΣ ΕΥΡΩΠΑΪΚΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΙΟΝΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ ΑΔΡΙΑΤΙΚΗΣ ΚΑΙ ΙΟΝΙΟΥ (1 Ιουνίου 2024 – 31 Μαΐου 2025)

Εισαγωγή

Η Ελλάδα αναλαμβάνει για δεύτερη φορά την Προεδρία της Στρατηγικής της ΕΕ για την Περιφέρεια Αδριατικής και Ιονίου (European Union Strategy for the Adriatic Ionian Region - EUSAIR) και για τέταρτη φορά την Προεδρία της Πρωτοβουλίας Αδριατικής - Ιονίου ΠΑΙ (Adriatic Ionian Initiative - AII).

Η Ελληνική Προεδρία ξεκινά εν μέσω γεωπολιτικών προκλήσεων στην ευρύτερη περιοχή και συμπίπτει με την ανανέωση της θητείας των Ευρωπαϊκών Θεσμών, την υιοθέτηση της νέας Στρατηγικής Πυξίδας ΕΕ και την προετοιμασία για την Ευρώπη μετά το 2027. Στο πλαίσιο αυτό, καλείται να αξιοποιήσει και πρόσφατες θετικές εξελίξεις για την Μακροπεριφέρεια Αδριατικής – Ιονίου, όπως η πρόοδος στην πορεία ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης των Δυτικών Βαλκανίων και η ενίσχυση της συναφούς χρηματοδότησης από την ΕΕ, μέσω του Νέου Σχεδίου για την Ανάπτυξή τους.

Η Ελληνική Προεδρία καλείται να συνεχίσει το έργο των προηγούμενων, ανταποκρινόμενη, στις υπάρχουσες και αναδυόμενες παγκόσμιες, ευρωπαϊκές και περιφερειακές τάσεις που επηρεάζουν την Μακροπεριφέρεια Αδριατικής – Ιονίου και προσαρμόζοντας ανάλογα, όπου χρειάζεται, τη Στρατηγική και την Πρωτοβουλία. Η συμμετοχή στη Στρατηγική τριών κρατών-μελών της ΕΕ (Ιταλία, Κροατία, Σλοβενία) με τα οποία η Ελλάδα συμμερίζεται κοινές απόψεις για σημαντικό αριθμό πολιτικών της ΕΕ, όπως η Διεύρυνση και η Πολιτική Συνοχής, καθώς και η συνεργασία με αυτές σε άτυπους σχηματισμούς και ομάδες κ-μ ΕΕ, μεταξύ των οποίων η MED-9, οι «φίλοι της Διεύρυνσης» και οι «φίλοι της Συνοχής», ελήφθησαν υπόψιν κατά τον προσδιορισμό των προτεραιοτήτων, καθώς η Ελληνική Προεδρία προσβλέπει στη συνεργασία με τις χώρες-εταίρους στη Στρατηγική για την επίτευξη των στόχων της. Ομοίως, προσβλέπει στη συνεργασία και των λοιπών μελών της Στρατηγικής, Υποψηφίων προς ένταξη χωρών των Δυτικών Βαλκανίων, καθώς και του Αγίου Μαρίνου.

Στο πλαίσιο αυτό η Ελληνική Προεδρία θα επιδιώξει την ανανέωση του τρόπου υλοποίησης της Στρατηγικής, ώστε να ανταποκρίνεται στο αναθεωρημένο Σχέδιο Δράσης, αλλά και να χτίζει πάνω στις δοκιμασμένες υφιστάμενες μεθόδους. Αυτή θα περιλαμβάνει διεύρυνση των συμμετεχόντων στην προετοιμασία Θεματικών Ομάδων Εργασίας και αξιοποίηση της νέας Αρχιτεκτονικής Διακυβέρνησης της Στρατηγικής. Η Ελλάδα προτίθεται να φιλοξενήσει μια από τις συναντήσεις κάθε Πυλώνα και προτείνει στους συντονιστές των ΘΟΚ να συμπεριλάβουν στις συνεδριάσεις τους τουλάχιστον μία εκ των θεματικών που προκύπτουν από την αναθεώρηση της Στρατηγικής (βλέπε κατωτέρω για το ενδεικτικό ημερολόγιο προγραμματιζόμενων δραστηριοτήτων της Στρατηγικής και της Πρωτοβουλίας).

Στο πνεύμα των ανωτέρω και λαμβάνοντας υπόψη ότι η οικονομική ανάπτυξη και η δημιουργία θέσεων εργασίας συγκαταλέγονται στους κύριους στόχους της Στρατηγικής, η Ελληνική Προεδρία θέτει ως προτεραιότητα ένα πλέγμα πέντε αλληλένδετων θεματικών:

1. Τη Διεύρυνση της ΕΕ και ιδίως τη στήριξη της ενταξιακής πορείας των Δ. Βαλκανίων.
2. Την Πολιτική Συνοχής στο πλαίσιο του επόμενου Πολυετούς Δημοσιονομικού Πλαισίου της ΕΕ και την ανάδειξη της χωρικής διάστασης της Στρατηγικής.
3. Την πράσινη μετάβαση και την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής.
4. Τη Γαλάζια Οικονομία και την ανάπτυξη κατάλληλων επαγγελματικών δεξιοτήτων, εκπαίδευσης και εξειδίκευσης στα γαλάζια επαγγέλματα.
5. Την προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος.

(Σχηματικά, οι προτεραιότητες μπορούν να απεικονισθούν ως οι κορυφές ενός πενταγώνου, εντός του οποίου εντάσσονται και αλληλεπιδρούν δράσεις σύμφωνα με τις προτεραιότητες. (Σχηματική απεικόνιση).

1. Διεύρυνση ΕΕ και στήριξη της ενταξιακής πορείας των Δ. Βαλκανίων

Η Στρατηγική προσφέρει ένα εξαιρετικό πλαίσιο συνεργασίας για τη στήριξη της Διεύρυνσης της ΕΕ στα Δ. Βαλκάνια. Στο πλαίσιο αυτό, η Ελληνική Προεδρία θα επιδιώξει:

α) ένταξη της Στρατηγικής στο ευρύτερο πολιτικό και οικονομικό - χρηματοδοτικό πλαίσιο της Διεύρυνσης και ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης των Δ. Βαλκανίων, όπως διαμορφώνεται, μεταξύ άλλων, από τη νέα Μεθοδολογία Διεύρυνσης και τις δυνατότητες που παρέχουν ο Κανονισμός του Μηχανισμού Προ-ενταξιακής Βοήθειας 2021-2027 (ΜΠΒ ΙΙΙ), το Επενδυτικό Πλαίσιο Δ. Βαλκανίων και ο Κανονισμός για την Διευκόλυνση της Μεταρρύθμιση και της Οικονομικής μεγέθυνσης των Δ. Βαλκανίων. Η ευθυγράμμιση των εμβληματικών έργων και προτεραιοτήτων της Στρατηγικής με το Οικονομικό και Επενδυτικό Σχέδιο Δ. Βαλκανίων, πρακτική που ήδη ακολουθείται στην Στρατηγική Δουνάβειας, θα ήταν προς όφελος όλων.

β) χρήση των Θεματικών Ομάδων Καθοδήγησης των Πυλώνων της Στρατηγικής ως οχημάτων για τη μεταφορά τεχνογνωσίας και κοινοτικού κεκτημένου στις συμμετέχουσες χώρες των Δυτικών Βαλκανίων και ευθυγράμμιση εμβληματικών έργων της Στρατηγικής με τα αντίστοιχα κεφάλαια των ενταξιακών διαπραγματεύσεων προκειμένου να συνεισφέρουν στην πρόοδο των αντίστοιχων διαπραγματευτικών κεφαλαίων. Με τον τρόπο αυτό, εκτιμάται ότι θα προβάλλεται η προστιθέμενη αξία της Στρατηγικής στα θεματικά Υπουργεία των Υποψηφίων χωρών, καθώς και στις Υπηρεσίες της Ευρ. Επιτροπής. γ) συμπερίληψη της Στρατηγικής στους δείκτες των σχεδίων δράσης του ΜΠΒ ΙΙΙ, όπου αυτό είναι εφικτό.

2. Πολιτική Συνοχής μετά το 2027

Βασικό μέλημα της Ελληνικής Προεδρίας θα είναι η ενίσχυση του οράματος, του στόχου, του ρόλου και της δράσης των μακροπεριφερειακών στρατηγικών στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής μετά το 2027. Στόχος είναι η ανάδειξη της μακροπεριφερειακής στρατηγικής ως μια Ευρωπαϊκή Στρατηγική που:

α) δημιουργήθηκε με γνώμονα τη δημοκρατική συνεργασία και διασύνδεση, τη δίκαιη μετάβαση, την ανάπτυξη και την ευημερία περιφερειών και χωρών που γειτονεύουν, σύμφωνα με το ευρωπαϊκό όραμα,

β) αξιοποιεί το χωρικό κεφάλαιο και ενδυναμώνει τις συμμετέχουσες χώρες στην αντιμετώπιση εξωγενών κρίσεων και έκτακτων γεγονότων και

γ) συμβάλλει στη μόχλευση πόρων για την υλοποίηση δράσεων στο πλαίσιο της Πολιτικής Συνοχής και μπορεί να ενσωματωθεί σε κάθε επιχειρησιακό πρόγραμμα, ακόμα και πέραν του πλαισίου των προγραμμάτων Interreg, τα οποία συμβάλουν ιδιαίτερα στην ενίσχυση των συνεργασιών και τη διασφάλιση των διασυνοριακών ροών

Παράλληλα με την προετοιμασία των Υποψηφίων για ένταξη στην ΕΕ, μετά την τρέχουσα προγραμματική, ήτοι μετά το 2027, η Ένωση προετοιμάζεται να υποδεχθεί νέα μέλη, κατά την επόμενη δεκαετία και να

λειτουργήσει ως Ένωση των 30+ Κρατών Μελών. Η Πολιτική Συνοχής είναι μία από τις κύριες πολιτικές τα ΕΕ που αναμένεται να επηρεασθεί από την αύξηση των κρατών-μελών της ΕΕ και οι δράσεις και στοχεύσεις μας είναι προς αυτήν την κατεύθυνση.

Αλληλένδετη με τα προαναφερθέντα είναι και η προώθηση, ενίσχυση και προβολή της χωρικής διάστασης της μακροπεριφέρειας EUSAIR. Ως βασική παράμετρος της Πολιτικής Συνοχής, αλλά και ως συνδεδεμένος ιστός με τις περιοχές των Δ. Βαλκανίων που συμμετέχουν, η χωρική διάσταση σε δράσεις και προτεραιότητες της Στρατηγικής στοχεύει στη μείωση ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων εντός EUSAIR, στη διαπεριφερειακή σύγκλιση, και στην υιοθέτηση μιας τοποκεντρικής προσέγγισης, ως εφαλτήριο για την ολοκληρωμένη και ολιστική αντιμετώπιση του μακροπεριφερειακού χώρου. Δράσεις και δραστηριότητες σε μακροπεριφερειακό επίπεδο θα αποτελούν την αναγνώριση και την ανάδειξη των τοπικών δραστηριοτήτων σύμφωνα με το μότο: “σκέφτομαι τοπικά, σχεδιάζω μακροπεριφερειακά, δρω (ενεργώ) Ευρωπαϊκά” (“think locally, plan macro-regionally, act Europeanly”).

Το γεγονός ότι η Ελληνική Προεδρία της Στρατηγικής συμπίπτει με μια δεκαετία υλοποίησης της Στρατηγικής (2014-2024), επιβάλλει δράσεις επικοινωνίας και προβολής και σε αυτό το επίπεδο, στο πλαίσιο των συζητήσεων για τη μετά το 2027 Πολιτική της Συνοχής.

(Εκκρεμεί οριστικοποίηση μότο Προεδρίας/Συνοχής)

3. Πράσινη μετάβαση και αντιμετώπιση των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής

Η υποβάθμιση του περιβάλλοντος παγκοσμίως, η κλιματική αλλαγή και ιδίως η άνοδος της θερμοκρασίας, που πλήττει ιδιαίτερα την περιοχή της Μεσογείου, καθιστούν αναγκαία τη λήψη άμεσων μέτρων και την αλλαγή του τρόπου ζωής μας, ξεκινώντας από την παραγωγή ενέργειας.

Η από κοινού αντιμετώπιση προκλήσεων που δεν θα μπορούσε να αντιμετωπίσει μόνο του το κάθε μέρος ξεχωριστά και η μεγιστοποίηση του αποτελέσματος, αποτελούν εγγενή στοιχεία των Μακροπεριφερειακών Στρατηγικών. Οι επιμέρους προσπάθειες των χωρών της μακροπεριφέρειας, συμπεριλαμβανομένης της Ελλάδας, θα παραμένουν ατελείς όσο οι υπόλοιπες χώρες της περιφέρειας δεν προβαίνουν στην λήψη μέτρων. Για παράδειγμα, η παύση χρήσης άνθρακα σε μια χώρα δεν επαρκεί για τη βελτίωση του περιβάλλοντος, εάν δεν λαμβάνονται παρόμοια μέτρα και από τις γειτονικές χώρες. Η Ελλάδα θεωρεί ότι η Στρατηγική έχει την δυνατότητα να συμβάλλει στην επίτευξη των στόχων που έχει θέσει η ΕΕ. Προς αυτή την κατεύθυνση, η Ελλάδα προωθεί την ευθυγράμμιση του στρατηγικού σχεδιασμού της στην κατεύθυνση της κλιματικής ουδετερότητας ως το 2050, διαμορφώνοντας το Εθνικό Σχέδιο για την Ενέργεια και το Κλίμα, τη Μακροχρόνια Στρατηγική για το 2050, τον Εθνικό Κλιματικό Νόμο, το Εθνικό Πρόγραμμα Ανάπτυξης Υπεράκτιων Αιολικών Πάρκων. Επίσης στο πλαίσιο της ΕΕ προώθησε πρωτοβουλία για την ανάπτυξη των δικτύων ηλεκτρικής ενέργειας και συμμετέχει ενεργά στην πρωτοβουλία «Green Energy for EU islands». Επιπλέον, για την υλοποίηση των στόχων της πράσινης μετάβασης, υποστηρίζονται από ελληνικής πλευράς και εντάσσονται στον ενωσιακό κατάλογο Έργα Κοινού και Αμοιβαίου Ενδιαφέροντος της ΕΕ (*PCI/PMI*) στους τομείς της μεταφοράς και αποθήκευσης ηλεκτρικής ενέργειας, μεταφοράς υδρογόνου, ευφυών δικτύων αερίου και αποθήκευσης διοξειδίου του άνθρακα. Τα ανωτέρω έργα έχουν σημαντικό θετικό διασυνοριακό αντίκτυπο και προστιθέμενη αξία για την ΕΕ και αναμένεται να συμβάλλουν στην ενεργειακή ασφάλεια και την παροχή καθαρής, προσιτής ενέργειας με όρους βιωσιμότητας. Επίσης, η χώρα προωθεί έργα προτεραιότητας των Σχεδίων Δράσης του CESEC με συγκεκριμένα διασυνοριακά οφέλη για την περιοχή της Στρατηγικής καθώς και σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (*IPCEIs*). Στο πλαίσιο των Πυλώνων της Στρατηγικής, οι εμβληματικές αυτές πρωτοβουλίες μπορούν να τύχουν εφαρμογής, δημιουργώντας προστιθέμενη αξία στην Στρατηγική, με πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα, προς όφελος της Μακροπεριφέρειας. Ο πρωταρχικός στόχος της κλιματικής ουδετερότητας διέπει την ενεργειακή πολιτική στη μακροπεριφέρεια της Αδριατικής και του Ιονίου. Οι βασικές προκλήσεις για ένα βιώσιμο ενεργειακό σύστημα

περιλαμβάνουν τόσο την ασφάλεια εφοδιασμού και τη διαφοροποίηση των ενεργειακών πηγών, όπως προσδιορίζονται από τους στόχους της πρωτοβουλίας RePOWER της ΕΕ, όσο και τις ανάγκες που σχετίζονται με τον μετασχηματισμό των συστημάτων ηλεκτρικής ενέργειας για την εξασφάλιση επαρκούς δυναμικότητας, την αναβάθμιση των διασυνδέσεων και τις τεχνολογικές προσαρμογές με στόχο την απαραίτητη για την ενεργειακή μετάβαση ευελιξία του συστήματος.

Κατά τη διάρκεια της προεδρίας της η Ελλάδα θα προωθήσει τη συζήτηση για την ενίσχυση των διεθνών ενεργειακών διασυνδέσεων (συμπεριλαμβανομένων των ΑΠΕ και του υπεράκτιου δυναμικού). Θα διευκολύνει επίσης την τεκμηριωμένη συζήτηση σχετικά με τις προοπτικές ανάπτυξης της αγοράς υδρογόνου στις χώρες της EUSAIR και την εφαρμογή τεχνολογιών εξοικονόμησης ενέργειας και απαλλαγής από τον άνθρακα, μεταξύ άλλων μέσω παραδειγμάτων ορθής πρακτικής, π.χ. κοιλάδες υδρογόνου, σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (IPCEIs), έργα κοινού/αμοιβαίου ενδιαφέροντος (PCIs/PMIs).

Εξειδικεύοντας τα ανωτέρω και λαμβάνοντας υπόψη το αναθεωρημένο Σχέδιο Δράσης, η Ελληνική Προεδρία θα επιδιώξει:

α) την προώθηση της διασυνοριακής συνεργασίας στον τομέα των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας και της εξοικονόμησης ενέργειας με διερεύνηση των δυνατοτήτων ενίσχυσης της υπεράκτιας γαλάζιας ανανεώσιμης ενέργειας),

β) την περαιτέρω προώθηση και επιτάχυνση των διεθνών ενεργειακών διασυνδέσεων μεταξύ της Ελλάδας και των χωρών EUSAIR, συμπεριλαμβανομένης πιθανής ανάπτυξης υπεράκτιων αιολικών πάρκων σε Ιόνιο και Αδριατική, σύμφωνα και με το αναθεωρημένο Σχέδιο Δράσης,

γ) την ενίσχυση των προοπτικών ανάπτυξης της αγοράς υδρογόνου στις χώρες EUSAIR με την ανάδειξη καλών πρακτικών, όπως κοιλάδες υδρογόνου, σημαντικά έργα κοινού ευρωπαϊκού ενδιαφέροντος (IPCEIs) και έργα κοινού/αμοιβαίου ενδιαφέροντος (PCI/PMIs).

Για την ανάδειξη των ως άνω προτεραιοτήτων, η Ελληνική Προεδρία θα διοργανώσει θεματική εκδήλωση (ημερίδα) υπό την αιγίδα του πυλώνα 2 – θεματική ομάδα ενέργειας.

4. Γαλάζια Οικονομία - ανάπτυξη δεξιοτήτων και εξειδίκευσης (blue skills)

Η Ελληνική Προεδρία θα αναδείξει το ρόλο της θαλάσσιας ασφάλειας, ως βασικής συνιστώσας της γαλάζιας οικονομίας, στο πλαίσιο της προώθησης και υλοποίησης προγραμμάτων ΕΣΠΑ και συνεργασίας μεταξύ χωρών. Η ασφάλεια της ναυσιπλοΐας, η βελτίωση των κανόνων ασφάλειας κίνησης και λειτουργίας πλοίων, ο περιορισμός των κινδύνων ατυχημάτων που οδηγούν σε απώλεια ζωών, ρύπανση των θαλασσών και καταστροφή των οικοσυστημάτων, οφείλουν να αποτελούν πρωτεύοντα στόχο της μακροπεριφέρειας. Η εμπάθυνση στη θαλάσσια ασφάλεια όμως, προϋποθέτει και την καλλιέργεια γαλάζιων δεξιοτήτων (blue skills), καθώς και καινοτόμες προσεγγίσεις στην ανάπτυξη τεχνογνωσίας και εξειδίκευσης ανθρωπίνου κεφαλαίου, με στόχο δημιουργία νέων θέσεων εργασίας, οικονομική ανάπτυξη και βιωσιμότητα της μακροπεριφέρειας.

Ως μετεξέλιξη της Στρατηγικής της Θαλάσσιας Λεκάνης Αδριατικής - Ιονίου, η Στρατηγική έχει ως κυρίαρχο στοιχείο της το νερό. Η Ελλάδα, μαζί με το Μαυροβούνιο, έχει αναλάβει τον συντονισμό του πρώτου πυλώνα της Στρατηγικής, της Βιώσιμης Γαλάζιας Οικονομίας, ο οποίος περιλαμβάνει την θάλασσα, τις παράκτιες περιοχές, τα νησιά και εσωτερικά ύδατα.

Η Περιφέρεια Αδριατικής - Ιονίου είναι πλούσια σε φυσικούς πόρους και βιοποικιλότητα, αλλά ταυτόχρονα ευάλωτη σε φυσικές καταστροφές, υπερεκμετάλλευση και ρύπανση. Η αλιεία και οι υδατοκαλλιέργειες δεν συνεισφέρουν μόνο στην οικονομία και την προστασία του περιβάλλοντος· έχουν ακόμα σημαντική κοινωνική επίδραση και πολιτιστική παράδοση. Η Στρατηγική έχει στόχο την προώθηση της βιώσιμης χρήσης των φυσικών πόρων και την διασφάλιση της ελεγχόμενης εκμετάλλευσης, για τη δημιουργία προστιθέμενης αξίας. Σε αυτό συνεισφέρουν η χρήση καινοτόμων τεχνολογιών, η ενίσχυση της περιφερειακής αγοράς μέσω της βελτίωσης συνεργασίας και δημιουργίας «συστάδων» (clusters), η ενεργός συμμετοχή των ενδιαφερομένων μερών και η διασύνδεση με τη βιομηχανία. Τα ανωτέρω θα συνεισφέρουν σε αύξηση

παραγωγής και υιοθέτηση κοινών περιβαλλοντικών προτύπων, συμβατών με το κοινοτικό κεκτημένο, σε ολόκληρη την μακροπεριφέρεια.

Σε αυτό το πλαίσιο και λαμβάνοντας υπόψη το αναθεωρημένο Σχέδιο Δράσης, η Ελληνική Προεδρία θα εστιάσει στην ενίσχυση της παράκτιας οικονομίας, και ειδικότερα:

A) στην προώθηση δράσεων για την ανάπτυξη παράκτιων κοινοτήτων και τη διατήρηση του τοπικού πληθυσμού. Στις εν λόγω δράσεις περιλαμβάνονται η ανάπτυξη της επικοινωνίας λιμένων με τις αγορές με τη χρήση ψηφιακών μέσων και η διάθεση μη απορριπτόμενων αλιευμάτων, αρχικά στις πλέον ευάλωτες κοινωνικές ομάδες.

B) στην ανάδειξη των λιμνοθαλασσών ως τομέα περιφερειακής ανάπτυξης με θετικές επιδράσεις στο περιβάλλον, την τοπική οικονομία και την κοινωνικο-οικονομική ανάπτυξη των ευρύτερων περιοχών.

5. Προστασία και ανάδειξη του περιβάλλοντος

Στον τομέα της προστασίας του περιβάλλοντος, αντικείμενο του Πυλώνα 3, η Ελληνική Προεδρία θα προωθήσει δράσεις σχετικές με τις δεσμεύσεις που ανακοίνωσε στο 9^ο συνέδριο “Our Ocean Conference”, που φιλοξένησε στην Αθήνα (16-17 Απριλίου 2024), και οι οποίες θα έχουν σαφή οφέλη για τη Μακροπεριφέρεια. Οι δράσεις αυτές αφορούν: α) τη δημιουργία δύο θαλάσσιων πάρκων, εκ των οποίων ένα στο Ιόνιο, β) την παρακολούθηση και επιτήρηση των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών, και γ) τη μείωση των πλαστικών και των μικροπλαστικών αποβλήτων. Ειδικότερα:

Θαλάσσια Πάρκα: οι δεσμεύσεις που έχει αναλάβει η Ελλάδα στον τομέα προστασίας των θαλασσίων υδάτων περιλαμβάνουν την ίδρυση κατά τη διάρκεια της Ελληνικής Προεδρίας δύο Εθνικών Θαλάσσιων Πάρκων, στο Αιγαίο και το Ιόνιο Πέλαγος, με στόχο οι θαλάσσιες προστατευόμενες περιοχές της Ελλάδας να καλύπτουν έως το τέλος του 2024 το 32% των πελάγων, από 18,3% σήμερα. Εξ’ αυτών το Θαλάσσιο Πάρκο Ιονίου, συνολικής έκτασης άνω των 14.000 km² είναι ιδιαίτερα σημαντικό για την Μακροπεριφέρεια Αδριατικής - Ιονίου και το Περιβάλλον της, καθώς η περιοχή είναι πολύ σημαντική για τα θαλάσσια θηλαστικά (φάλαινες, δελφίνια, ζιφιοί, φώκιες *Monachus Monachus*), τις χελώνες *Caretta Caretta* και τα υποθαλάσσια λιβάδια Ποσειδονίας, ενώ στα βαθιά νερά υπάρχουν κοραλλιογενείς σχηματισμοί. Επιπλέον, η Ελληνική Προεδρία θα προωθήσει την απαγόρευση της μηχανότρατας (που θεωρείται η μεγαλύτερη απειλή για τους θαλάσσιους οικοτόπους, καθώς προκαλεί συχνά μη αναστρέψιμες καταστροφές στον βυθό), από όλα τα Εθνικά Θαλάσσια Πάρκα έως το 2026 και από όλες τις προστατευόμενες περιοχές έως το 2030.

Παρακολούθηση και επιτήρηση των προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών: Η Ελλάδα προετοιμάζει τη λειτουργία συστήματος παρακολούθησης - επιτήρησης προστατευόμενων θαλάσσιων περιοχών. Αυτό θα περιλαμβάνει μέσα για την αξιολόγηση της περιβαλλοντικής κατάστασης των θαλάσσιων υδάτων, όπως χαρτογράφηση θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών, ποικίλες τεχνικές παρακολούθησης, ψηφιακά μέσα ανάλυσης και διαχείρισης, και συστήματα αναγνώρισης σημαντικών περιοχών για συγκεκριμένα προστατευόμενα είδη, όπως η θαλάσσια χελώνα. Η παρακολούθηση της αλιευτικής δραστηριότητας σε σχεδόν πραγματικό χρόνο θα υποστηρίζεται από πλατφόρμα χαρτογράφησης, σε συνδυασμό με συστήματα Τεχνητής Νοημοσύνης.

Σε συνεργασία με τις υπόλοιπες χώρες της Στρατηγικής, η δράση αυτή μπορεί να έχει πολλαπλασιαστικό αποτέλεσμα, καθώς η Αδριατική και το Ιόνιο αποτελούν οικοσυστήματα με πολλά κοινά στοιχεία. Θα εξετασθούν, επομένως, οι δυνατότητες ανάληψης παρόμοιων δράσεων, συνεργασίας και χρήσης κοινών δεδομένων, καθώς και η δυνατότητα λειτουργίας κοινού μηχανισμού έγκαιρης προειδοποίησης.

Μείωση των πλαστικών απορριμμάτων και των μικροπλαστικών: η Ελληνική Προεδρία θα συνεχίσει το σχετικό έργο της Κροατικής Προεδρίας. Κατά την 9^η σύνοδο “Our Ocean Conference” (Αθήνα, 16-17 Απριλίου 2024), η Ελλάδα ανέλαβε δέσμευση για τη μείωση, έως το 2030, κατά 50% των πλαστικών απορριμμάτων και κατά 30% των μικροπλαστικών, σε σύγκριση με το 2019. Για την επίτευξη των στόχων αυτών, η συνεργασία με τις λοιπές παράκτιες χώρες της Αδριατικής- Ιονίου είναι απαραίτητη και θα αποβεί προς όφελος όλων και της περιφέρειας.

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΡΟΕΔΡΙΑ ΠΑΙ 2024-2025

Η Ελληνική Προεδρία της Πρωτοβουλίας προσβλέπει, μεταξύ άλλων, στη συνέχιση των καλών πρακτικών της Κροατικής Προεδρίας· υπό αυτή την άποψη, ιδιαίτερη έμφαση αποδίδεται στην προστασία του φυσικού και πολιτιστικού τοπίου, στη νεολαία ως κατ' εξοχήν παράγοντα βιώσιμης ανάπτυξης και στην ενίσχυση της συνδεσιμότητας ως πολύτιμο εργαλείο για την προσέγγιση των λαών. Ειδικότερα, οι θεματικές προτεραιότητες της Ελληνικής Προεδρίας έχουν ως εξής:

A. Εφαρμογή βιώσιμων πρακτικών για την προστασία του τοπίου, των ιστορικών μνημείων και της χλωρίδας και της πανίδας των ακτών και των ηπειρωτικών περιοχών

Όλες οι χώρες της ΠΑΙ ενδιαφέρονται από κοινού για τη διατήρηση και προστασία του παράκτιου και ηπειρωτικού περιβάλλοντος της Αδριατικής-Ιονίου. Η ανάπτυξη μορφών τουρισμού ειδικού ενδιαφέροντος, όπως, επί παραδείγματι, ο οικοτουρισμός και ο αλιευτικός τουρισμός, αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την οικονομία της μακροπεριφέρειας της ΠΑΙ. Όσον αφορά στους ενάλιους ή συνορεύοντες με την ακτογραμμή τόπους πολιτιστικής κληρονομιάς, οι οποίοι συχνά επηρεάζονται δυσμενώς από τη διάβρωση, την κλιματική αλλαγή και τον μαζικό τουρισμό, η ελληνική Προεδρία αποδίδει ιδιαίτερη σημασία στην προστασία από τη διάβρωση των ακτών, στην προστασία της πολιτιστικής κληρονομιάς καθώς και στην πρόληψη ζημιών και στην υποστήριξη βιώσιμων σχετικών πρακτικών. Περαιτέρω, καθώς τα φυσικά μικρο-περιβάλλοντα αλληλοσυνδέονται, κρίνεται αναγκαία η εντατικοποίηση της συνεργασίας και αρωγής σε περιπτώσεις φυσικών καταστροφών και έκτακτων αναγκών.

B. Νεολαία ως Πυλώνας του Παρόντος και Δείκτης για το Μέλλον

Καθώς η εκροή ανθρώπινου κεφαλαίου υψηλής ειδίκευσης (brain drain) και τα δημογραφικά προβλήματα έχουν καταστεί σημαντικό ζήτημα στη μακροπεριφέρεια της ΠΑΙ, η συνεργασία και οι οριζόντιες δράσεις δύνανται να συμπληρώσουν τις σχετικές ευρωπαϊκές και εθνικές πολιτικές. Η επιστροφή του ανθρώπινου κεφαλαίου υψηλής ειδίκευσης και η ενίσχυση των Νεοφυών Επιχειρήσεων/Επιταχυντών και Οικοσυστημάτων, ιδιαίτερα σε περιοχές εκτός μεγάλων αστικών κέντρων, δύνανται να ενισχύσουν την κοινωνική συνοχή, την ευημερία και την οικονομική ανάπτυξη για όλους. Κρίνεται ότι η συμμετοχή σημαντικών δρώντων από τον ακαδημαϊκό και τον επιχειρηματικό χώρο και η προώθηση της διασύνδεσης μεταξύ τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και επιχειρηματικής κοινότητας μπορεί να συμβάλει σημαντικά στην υλοποίηση αυτών των προτεραιοτήτων.

Γ. Περιορισμός της Θαλάσσιας Ρύπανσης & Προστασία του Φυσικού Περιβάλλοντος

Η Ελλάδα δεσμεύεται να προωθήσει τη συνεργασία στους τομείς της προστασίας της βιοποικιλότητας και της διατήρησης των θαλάσσιων οικοσυστημάτων, οι οποίοι συμβάλλουν στη βιώσιμη ανάπτυξη της μακροπεριφέρειας της ΠΑΙ. Έτι περαιτέρω, πρακτικές όπως αυτές της βιώσιμης αλιείας και της ιχθυοκαλλιέργειας συντελούν στη διατήρηση του θαλάσσιου περιβάλλοντος. Επιπλέον, η προώθηση ανανεώσιμων πηγών καυσίμων ή καυσίμων χαμηλών εκπομπών άνθρακα και η χρήση εναλλακτικών καυσίμων από τα πλοία συμβάλλουν στην απανθρακοποίηση των θαλάσσιων μεταφορών. Η βελτίωση του συνόλου των θαλάσσιων και χερσαίων μεταφορών και της εφοδιαστικής αλυσίδας σε όλη την περιοχή της ΠΑΙ συντελεί στη μείωση της οδικής συμφόρησης και καθιστά ευχερέστερη την πρόσβαση σε περιφερειακές και νησιωτικές περιοχές.

Δ. Προώθηση της συνδεσιμότητας ως εργαλείο ζωτικής σημασίας για τη διεύρυνση της ΕΕ

Η προώθηση της συνδεσιμότητας εντός της μακροπεριφέρειας Αδριατικής και Ιονίου αποτελεί ζωτικό εργαλείο διεύρυνσης της ΕΕ. Τα Διευρωπαϊκά Δίκτυα Μεταφορών (ΔΕΔ-Μ) συμβάλλουν στη βελτίωση των

υποδομών μεταφορών και ενισχύουν την οικονομική ανάπτυξη και την εμπορική ολοκλήρωση. Ενισχύοντας τη συνδεσιμότητα, η ΠΑΙ γεφυρώνει υφιστάμενα κενά υποδομών και ενισχύει την ελεύθερη μετακίνηση αγαθών και ανθρώπων σε όλη την περιοχή. Η ανάπτυξη σιδηροδρομικών και λιμενικών διασυνδέσεων δύναται να αποσυμφορήσει και να διευκολύνει τις εμπορικές ροές, επιτυγχάνοντας ταυτόχρονα αποτελεσματικότερα και φιλικά με το περιβάλλον δίκτυα μεταφορών, σε ευθυγράμμιση με τους στόχους της ΕΕ για την προστασία του περιβάλλοντος και την ανάπτυξη αποτελεσματικών δικτύων μεταφορών. Η ανταγωνιστικότητα και η προσέλκυση επενδύσεων ενισχύονται έτσι μέσω ευθυγράμμισης της μακροπεριφέρειας της ΠΑΙ με τα πρότυπα και τις υποδομές της ΕΕ. Η ελληνική Προεδρία της ΠΑΙ αποδίδει στρατηγική προτεραιότητα στην πολυτροπική συνδεσιμότητα.